

Zbiór Orzeczeń

Sprawa C-124/10 P

**Komisja Europejska
przeciwko
Électricité de France (EDF)**

Odwołanie — Pomoc państwa — Zrzeczenie się wierzytelności podatkowej — Zwolnienie z podatku dochodowego od osób prawnych — Podwyższenie kapitału zakładowego — Zachowanie państwa jako rozważnego inwestora prywatnego działającego w warunkach gospodarki rynkowej —

Kryteria umożliwiające odróżnienie państwa działającego w charakterze akcjonariusza od państwa wykonującego prerogatywy władzy publicznej — Określenie inwestora prywatnego służącego za punkt odniesienia — Zasada równego traktowania — Ciężar dowodu

Streszczenie wyroku

1. *Pomoc przyznawana przez państwa — Pojęcie — Ocena według kryterium inwestora prywatnego — Państwa-akcjonariusz spółki — Państwo działające jako władza publiczna — Rozróżnienie w świetle stosowania kryterium inwestora prywatnego*

(art. 87 ust. 1 WE)

2. *Pomoc przyznawana przez państwa — Pojęcie — Ocena według kryterium inwestora prywatnego — Ocena w świetle wszystkich istotnych elementów spornej transakcji i jej kontekstu — Spoczywający na państwie członkowskim obowiązek wskazania obiektywnych i weryfikowalnych elementów ekonomicznego charakteru jego działalności*

(art. 87 ust. 1 WE)

3. *Pomoc przyznawana przez państwa — Pojęcie — Udzielające pomocy państwo członkowskie będące wierzycielem podatkowym i jedynym akcjonariuszem przedsiębiorstwa publicznego korzystającego z podwyższenia kapitału w drodze umorzenia wierzytelności podatkowej — Zastosowanie kryterium inwestora prywatnego*

(art. 87 ust. 1 WE)

4. *Pomoc przyznawana przez państwa — Pojęcie — Ocena według kryterium inwestora prywatnego — Zastosowanie kryterium inwestora prywatnego do środków o charakterze podatkowym*

(art. 87 ust. 1 WE)

1. Przesłanki, jakie musi spełnić działanie, by mogło wchodzić w zakres pojęcia pomocy w rozumieniu art. 87 WE, nie są spełnione, jeżeli przedsiębiorstwo publiczne będące beneficjentem mogłoby uzyskać taką samą korzyść co korzyść przysporzona mu przy użyciu zasobów państwowych w okolicznościach, które odpowiadają normalnym warunkom rynkowym, przy czym w przypadku przedsiębiorstw publicznych oceny tej dokonuje się co do zasady na podstawie kryterium inwestora prywatnego.

Co się tyczy sytuacji, w której państwa jest akcjonariuszem z jednej strony i państwem działającym jako władza publiczna z drugiej strony, w celu dokonania oceny kwestii, czy to samo działanie zostałyby podjęte w normalnych warunkach rynkowych przez inwestora prywatnego znajdującego się w sytuacji możliwie podobnej do sytuacji państwa, należy uwzględnić jedynie korzyści i zobowiązania związane z sytuacją tego państwa jako akcjonariusza, z pominięciem korzyści i zobowiązań, które wiążą się z jego statusem jako podmiotu władzy publicznej.

W istocie należy odróżnić role państwa jako akcjonariusza z jednej strony i państwa działającego jako władza publiczna z drugiej strony. W konsekwencji możliwość zastosowania kryterium inwestora prywatnego zależy ostatecznie od tego, czy dane państwo członkowskie przyznaje należącemu do niego przedsiębiorstwu korzyść gospodarczą, działając w charakterze akcjonariusza, a nie w charakterze władzy publicznej.

W tym kontekście kryterium inwestora prywatnego nie stanowi wyjątku, który znajduje zastosowanie wyłącznie na wniosek państwa członkowskiego, gdy spełnione są znamiona pojęcia pomocy państwa niezgodnej ze wspólnym rynkiem określone w art. 87 ust. 1 WE. W istocie kryterium to, o ile ma ono zastosowanie, figuruje wśród elementów, które Komisja jest zobowiązana uwzględnić, aby ustalić istnienie takiej pomocy. W konsekwencji w sytuacji gdy wydaje się, że kryterium inwestora prywatnego może mieć zastosowanie, na Komisji spoczywa obowiązek zwrócenia się do zainteresowanego państwa członkowskiego o dostarczenie jej wszelkich istotnych informacji, które umożliwią jej sprawdzenie, czy przesłanki możliwości zastosowania i stosowania tego kryterium są spełnione, i instytucja ta może odmówić zbadania takich informacji tylko wtedy, gdy przedłożone dowody pochodzą z okresu po wydaniu decyzji o dokonaniu spornej inwestycji.

(por. pkt 78–81, 103, 104)

2. W sytuacji gdy państwo członkowskie jest akcjonariuszem i powołuje się w trakcie postępowania administracyjnego na kryterium inwestora prywatnego, to w razie wątpliwości musi ono jednoznacznie wykazać na podstawie obiektywnych i weryfikowalnych elementów, że wprowadzone w życie działanie zostało podjęte w ramach jego działalności jako akcjonariusza. Owe elementy muszą jasno wskazywać na to, że dane państwo członkowskie przed lub równocześnie z przyznaniem korzyści gospodarczej wydało decyzję o dokonaniu inwestycji w kontrolowane przedsiębiorstwo publiczne za pomocą działania rzeczywiście wprowadzonego w życie. Mogą być między innymi w tym względzie wymagane elementy, które wskazują na to, że wspomniana decyzja jest oparta na szacunkach gospodarczych porównywalnych z tymi, jakie w okolicznościach niniejszego przypadku rozsądny inwestor prywatny znajdujący się w sytuacji możliwie podobnej do sytuacji wspomnianego państwa kazałby przeprowadzić przed przystąpieniem do inwestycji, o której mowa powyżej, by ustalić przyszłą opłacalność takiej inwestycji.

Natomiast szacunki gospodarcze przeprowadzone po przyznaniu owej korzyści, retrospektywne stwierdzenie rzeczywistej opłacalności inwestycji zrealizowanej przez dane państwo członkowskie lub późniejsze uzasadnienie wybranego faktycznie sposobu postępowania nie mogą wystarczyć do wykazania, że to państwo członkowskie wydało – przed lub równocześnie z przyznaniem tej korzyści – taką decyzję w charakterze akcjonariusza. Jeżeli zainteresowane państwo członkowskie dostarcza Komisji dowody wymaganego rodzaju, do instytucji tej należy dokonanie całościowej oceny z uwzględnieniem – poza dowodami przedłożonymi przez to państwo członkowskie – wszelkich innych dowodów istotnych w danym przypadku, które umożliwiają jej ustalenie, czy sporne działanie zostało podjęte w ramach działalności tego państwa członkowskiego jako akcjonariusza, czy jako władzy publicznej. W szczególności w tym względzie istotne mogą być charakter i przedmiot tego działania, kontekst, w jaki się ono wpisuje, oraz cel, jakiemu ono służy, i reguły, jakim podlega to działanie.

(por. pkt 82–86)

3. Artykuł 87 ust. 1 WE przewiduje, iż przyznana w jakiejkolwiek formie pomoc przy użyciu zasobów państwowych, która z racji swoich skutków zakłóca konkurencję lub grozi jej zakłóceniem, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem, w zakresie w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi. Ponadto zastosowanie kryterium inwestora prywatnego ma na celu ustalenie, czy korzyść gospodarcza przyznana w jakiejkolwiek formie przedsiębiorstwu publicznemu z zasobów państwowych może z powodu swoich skutków zakłócać konkurencję lub grozić jej zakłóceniem i wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

A zatem wskazane powyżej postanowienie i kryterium mają na celu zapobieganie temu, by dzięki zasobom państwowym przedsiębiorstwo publiczne będące beneficjentem znajdowało się w korzystniejszej sytuacji finansowej niż jego konkurenci. Sytuacja finansowa przedsiębiorstwa publicznego będącego beneficjentem nie zależy jednak od formy przyznania tej korzyści, bez względu na jej charakter, lecz od kwoty, która zostaje mu ostatecznie przysporzona.

Sąd nie narusza zatem prawa, koncentrując swoją analizę możliwości zastosowania kryterium inwestora prywatnego na poprawie sytuacji finansowej przedsiębiorstwa i na skutkach spornego działania na konkurencję, a nie na podatkowym charakterze środków użytych przez państwo członkowskie.

W istocie mając na uwadze cele, jakim służą art. 87 ust. 1 WE oraz kryterium inwestora prywatnego, korzyść gospodarcza, nawet jeśli zostanie ona przyznana przy użyciu środków o charakterze podatkowym, powinna być oceniana między innymi w świetle kryterium inwestora prywatnego, jeżeli na końcu wymaganej ewentualnie całościowej oceny okaże się, że zainteresowane państwo członkowskie, mimo użycia takich środków z zakresu władzy publicznej, przyznało jednak taką korzyść w charakterze akcjonariusza należącego do niego przedsiębiorstwa.

(por. pkt 88–92)

4. Kryterium inwestora prywatnego może być stosowane nawet w wypadku użycia środków o charakterze podatkowym. W tym względzie w sytuacji gdy inwestor prywatny nie mógłby zrealizować w porównywalnych warunkach takiej inwestycji jak ta, której dokonało państwo, ponieważ musiałby zapłacić podatek, i że jedynie dane państwo jako władza podatkowa mogło jeszcze dysponować kwotami odpowiadającymi temu podatkowi, należy zauważyć – z jednej strony – że z tytułu spornej operacji księgowej to właśnie przedsiębiorstwo prywatne znajdujące się w sytuacji przedsiębiorstwa, a nie jej akcjonariusz, musiałoby zapłacić ów podatek.

W niniejszym przypadku zastosowanie kryterium inwestora prywatnego umożliwiłoby zatem ustalenie, czy akcjonariusz prywatny wniósłby w podobnych warunkach wkład w kwocie równej należnemu podatkowi do przedsiębiorstwa znajdującego się w sytuacji porównywalnej do sytuacji przedsiębiorstwa.

Z drugiej strony ewentualna różnica między kosztami poniesionymi przez inwestora prywatnego i kosztami powstałymi po stronie państwa dokonującego inwestycji nie stoi na przeszkodzie zastosowaniu kryterium inwestora prywatnego. W istocie kryterium to umożliwia właśnie ustalenie między innymi istnienia takiej różnicy i uwzględnienie jej przy ocenie kwestii, czy warunki stawiane przez to kryterium są spełnione.

(por. pkt 94–96, 98)